

Draaihals, verdwenen als
broedvogel op de Meinweg
Maar voor hoe lang nog?

Jan Boeren
Stichting Koekeloere

Inhoud presentatie

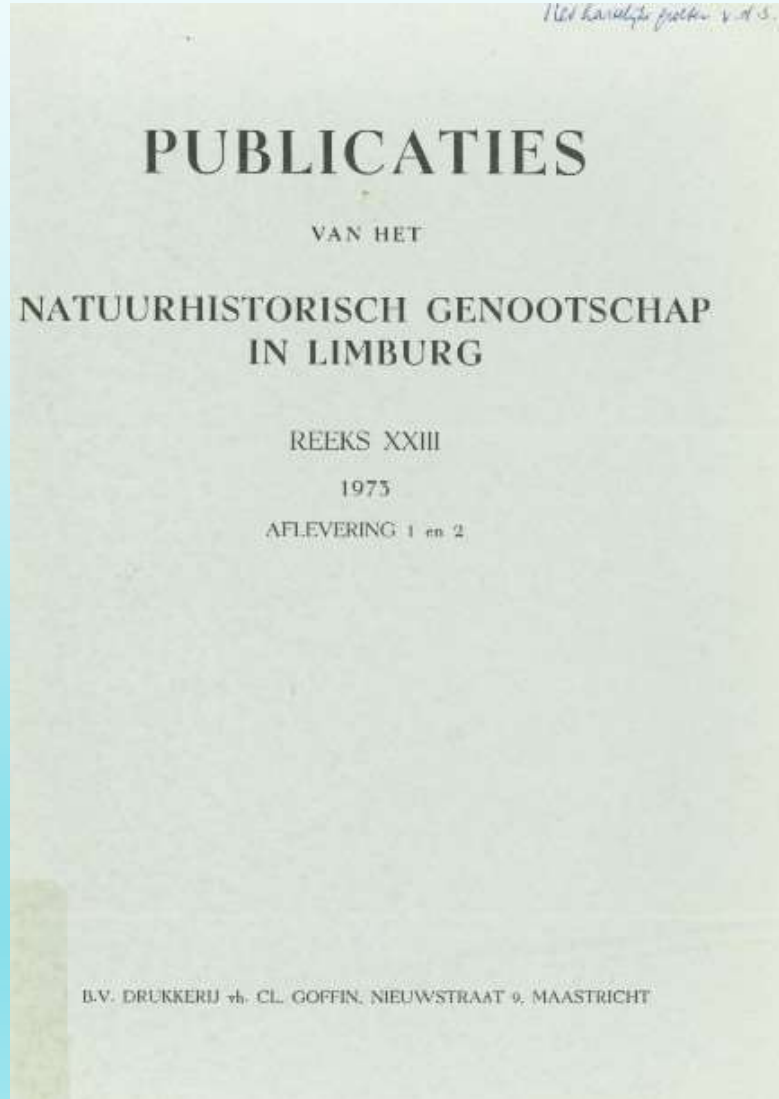
- Waarom is een Draaihals een Draaihals
- Meinweg al tientallen jaren kerngebied
- Voorkomen in Nederland en Duitsland
- Waarom is hij verdwenen?
 - Knelpunten
 - Leefgebied en voedsel
 - Overwintering
- Stand van zaken Meinweg
- Komt hij nog ooit nog terug?
 - Mogelijke kansen
 - Wat hebben we al gedaan en wat kunnen wij nog doen?

Waarom is een Draaihals een Draaihals

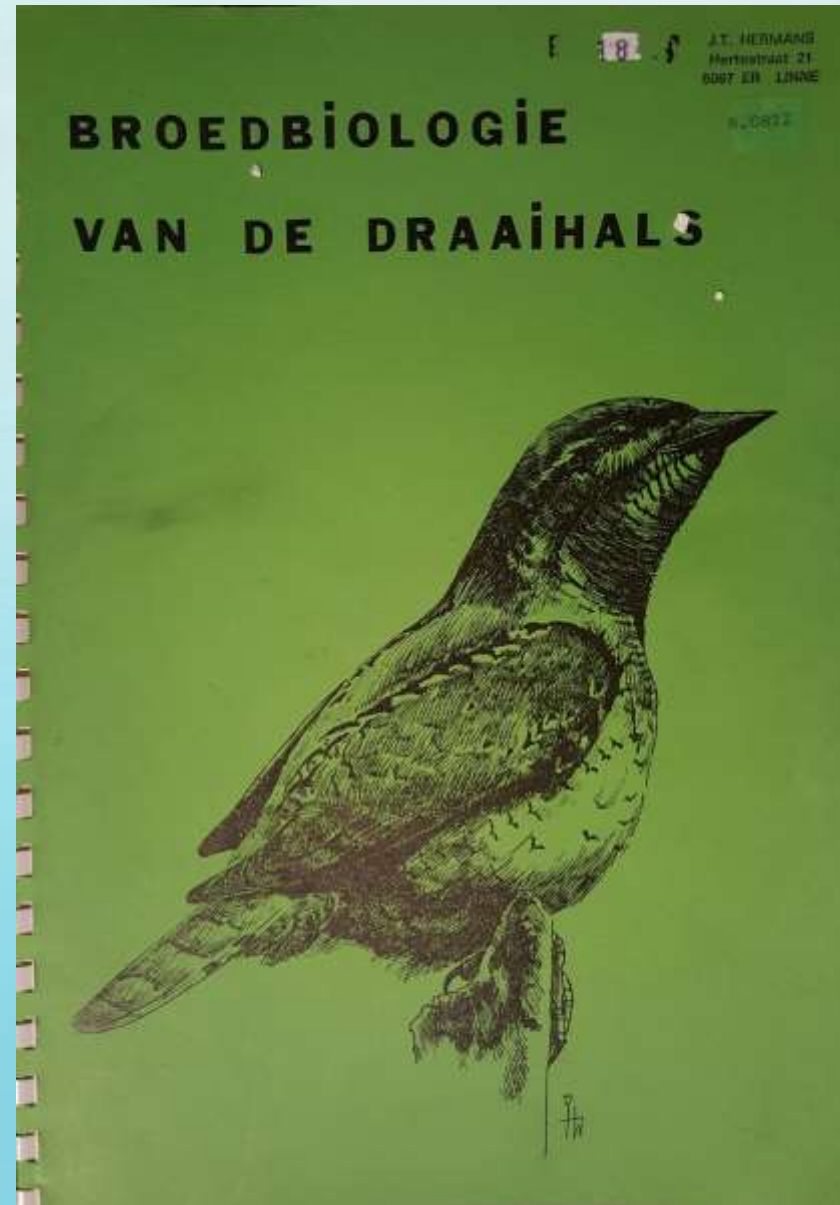

Meinweg al tientallen jaren kerngebied

- Eerste melding van de Draaihals beschreven in de “Hens”
- Op 12-9-1912 door Hens een exemplaar verzameld te Herkenbosch
- Eerste beschreven broedgeval voor Meinweg: 22-06-1962 een nest met 5 eieren in een nestkastje.

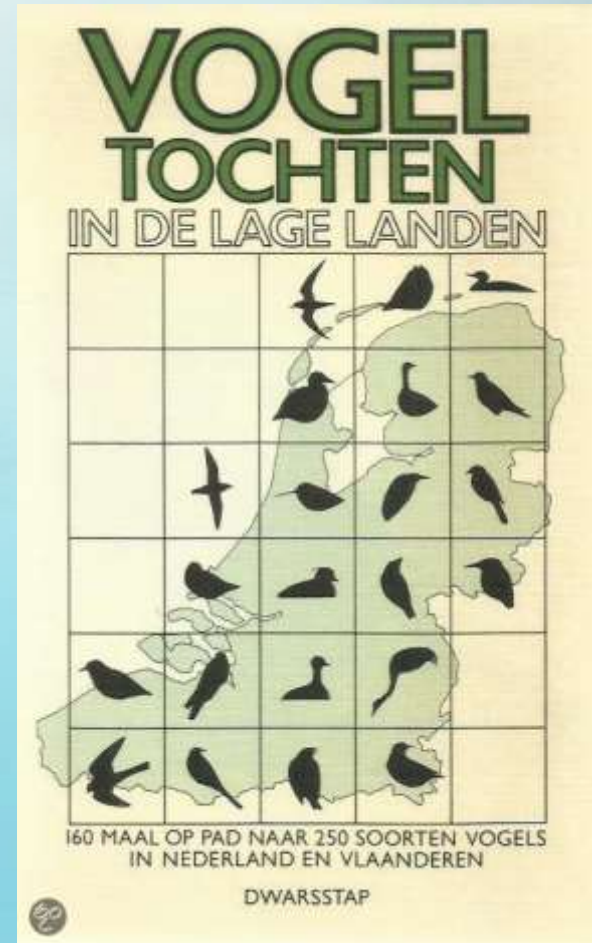
In 1980 verscheen:

Vijf jaar later:

In vogeltochten in de lage landen (1985)

“Roepende Draaihalzen vindt u als u vanuit de parkeerplaats rechts naar de Kombergen wandelt. De Draaihalzen bevinden zich hier aan de linker zijde.

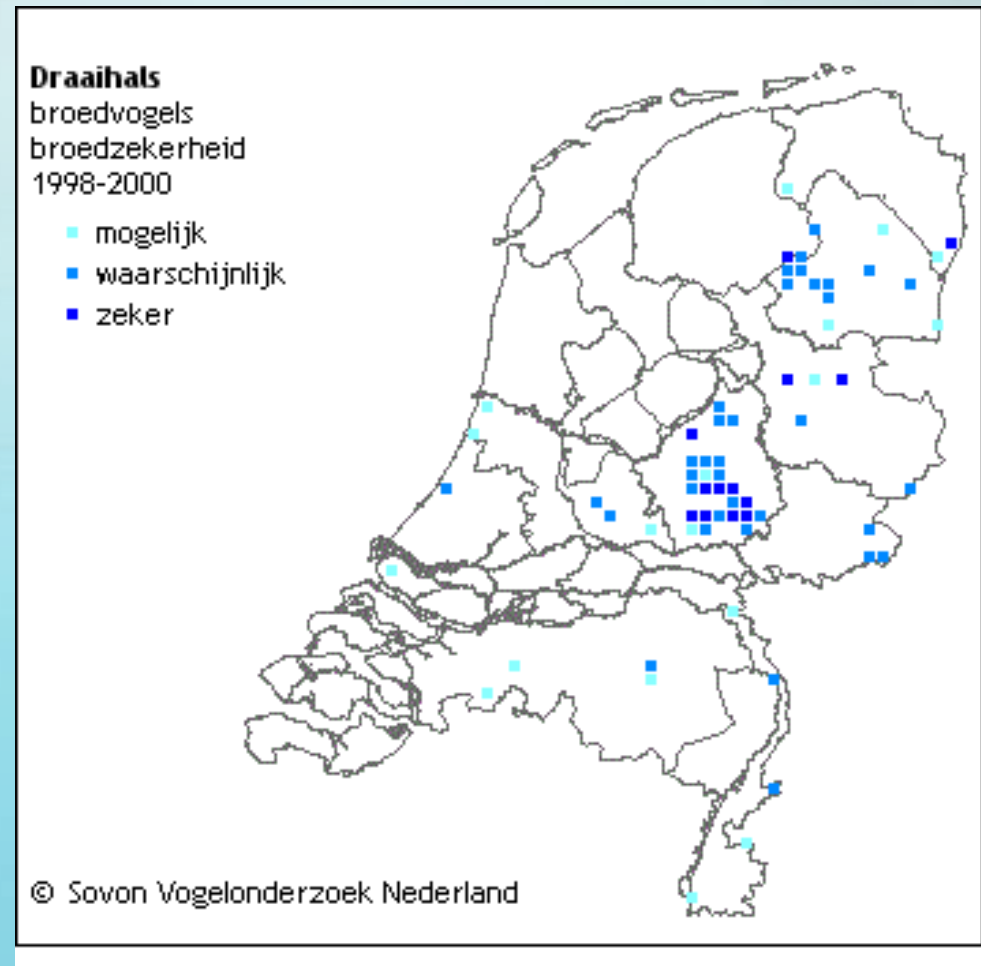
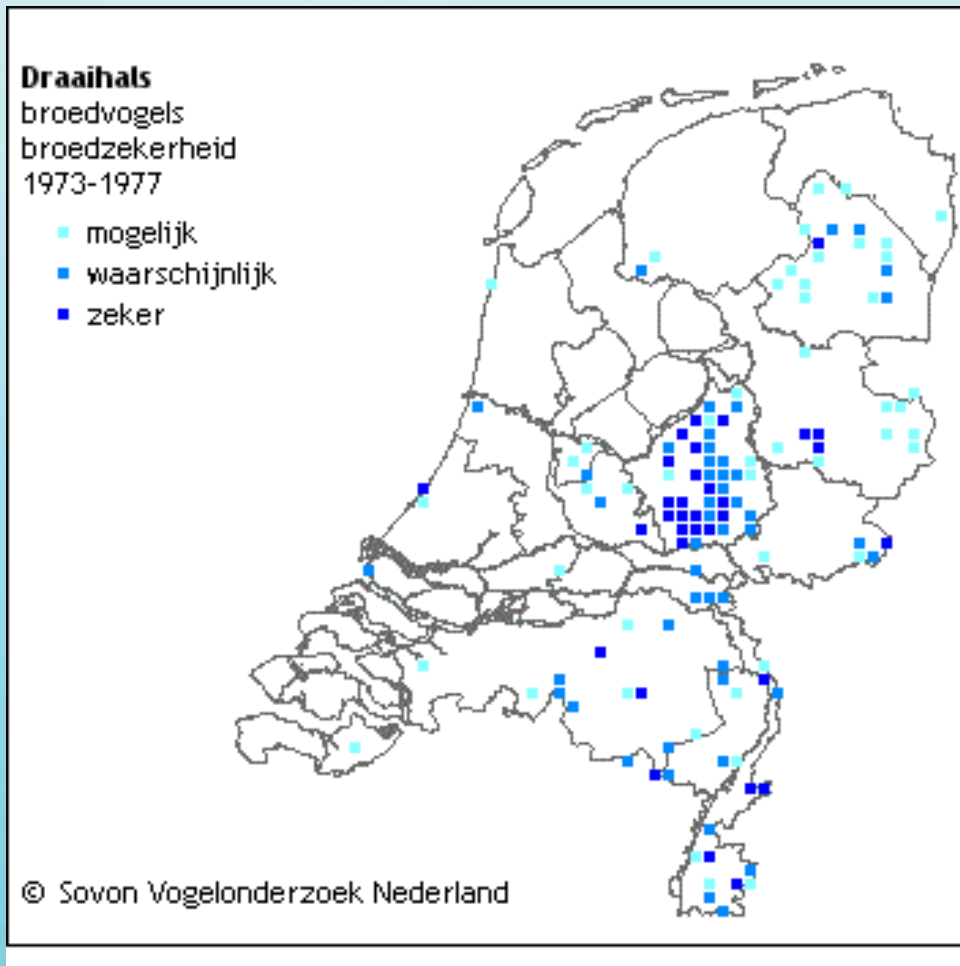

The background of the slide is a soft, blue-toned photograph of a landscape. It features a body of water in the foreground, with gentle ripples. In the distance, there are mountains or hills, their details softened by a light mist or fog. The overall color palette is a range of blues, from light sky blue to a deeper teal. On the far left, there is a vertical bar of a solid, medium-blue color.

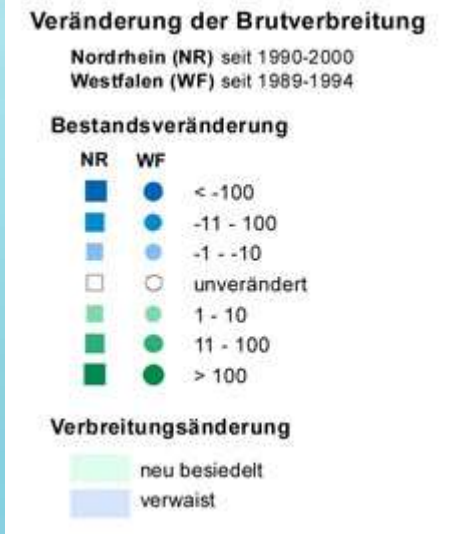
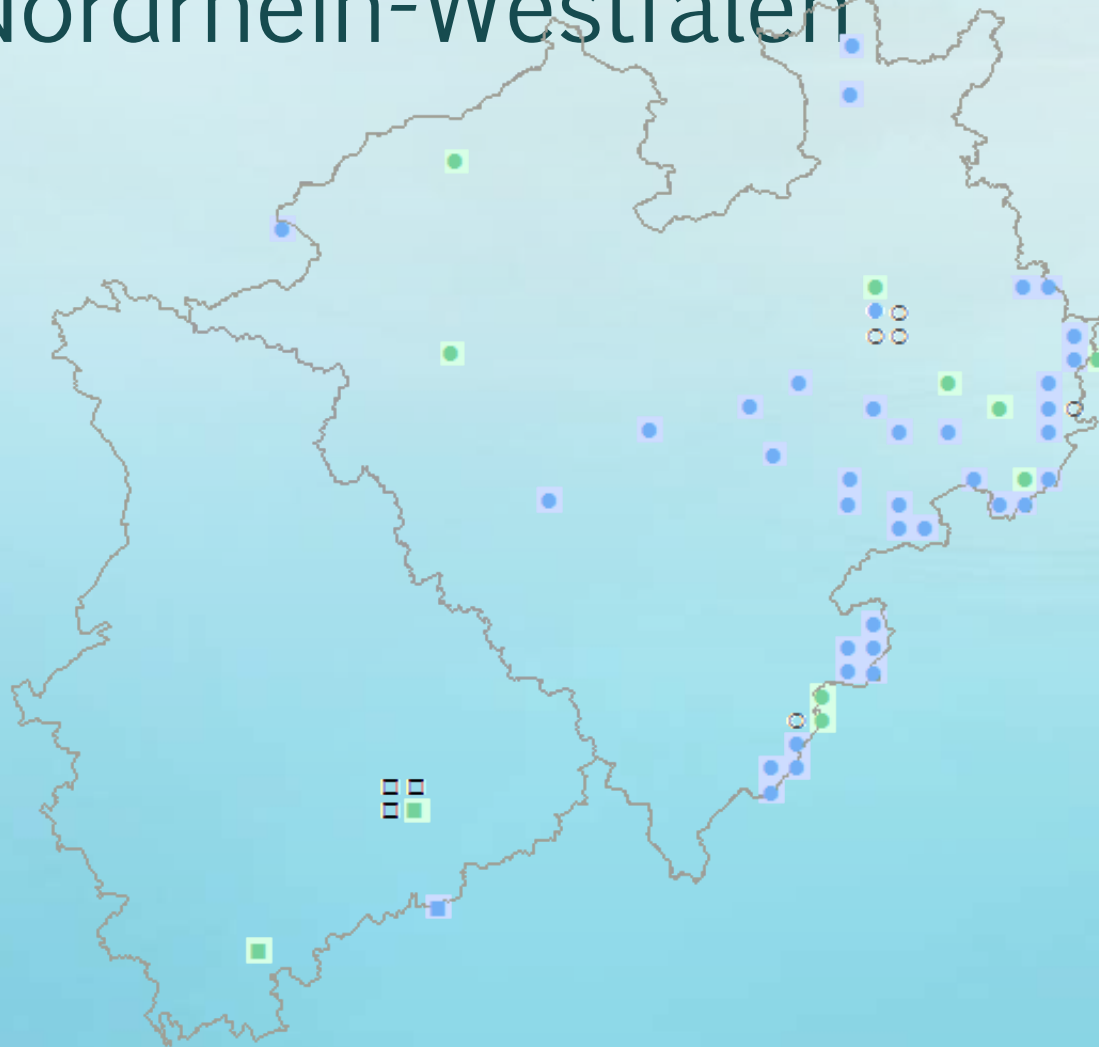
Maar....

- Vanaf de jaren 80 ging het bergafwaarts...

Voorkomen “mogelijk” broedende Draaihalzen

Nordrhein-Westfalen

Situatie Duitsland (grensgebied)

Letzte sichere Brut

- 1983 Diergartscher Wald, Brüggen (H. Klein)

Brutverdacht (singende Männchen):

- 8-5-2012 Flugplatz Elmpt (H. Multhaupt)
- 28-05-2013 Boschbeekdal (H. Klein)
- 2013 + 2014 Naturschutzgebiet Brachter Wald (H. Klein u.a.)
- 09-06-2015 Elmpter Wald (H. Klein)
- 26-06-2015 Elmpter Bruch Wacholderheide (H. Thier)

Waarom is de Draaihals verdwenen?

Knelpunten in:

- Leefgebied en voedsel
- Overwintering

Leefgebied

- Heidevelden met opgaande bomen en struwelen
- Middenbos
- Lichte loofbossen
- Boomgaarden

Open heide met verspreid staande bomen

Middenbos (Mittelwald)

Steigerwald,
Duitsland, 2015
Jan Boeren

Lichte loofbossen

Biršai,
Litouwen 2015
Boris Belchev

Boomgaarden (streuobstwiesen)

Linzer Obstbaumgärten

Linzer Obstbaumgärten

Duitsland.

Internet

Eisen aan het leefgebied van de Draaihals

- Hoog aantal mierennesten
- Deze mierennesten moeten bereikbaar zijn, maximaal 50% van de bodem mag begroeid zijn
- Een groot aanbod aan geschikte holen of nestkasten.
 - Natuurlijke holen vaak in dode berkenstronken op geringe hoogte

Zwitsers onderzoek toont een duidelijk verband aan tussen het aantal nestkasten/holen en het aantal territoria

Voedsel: Mieren, mieren en nog eens mieren

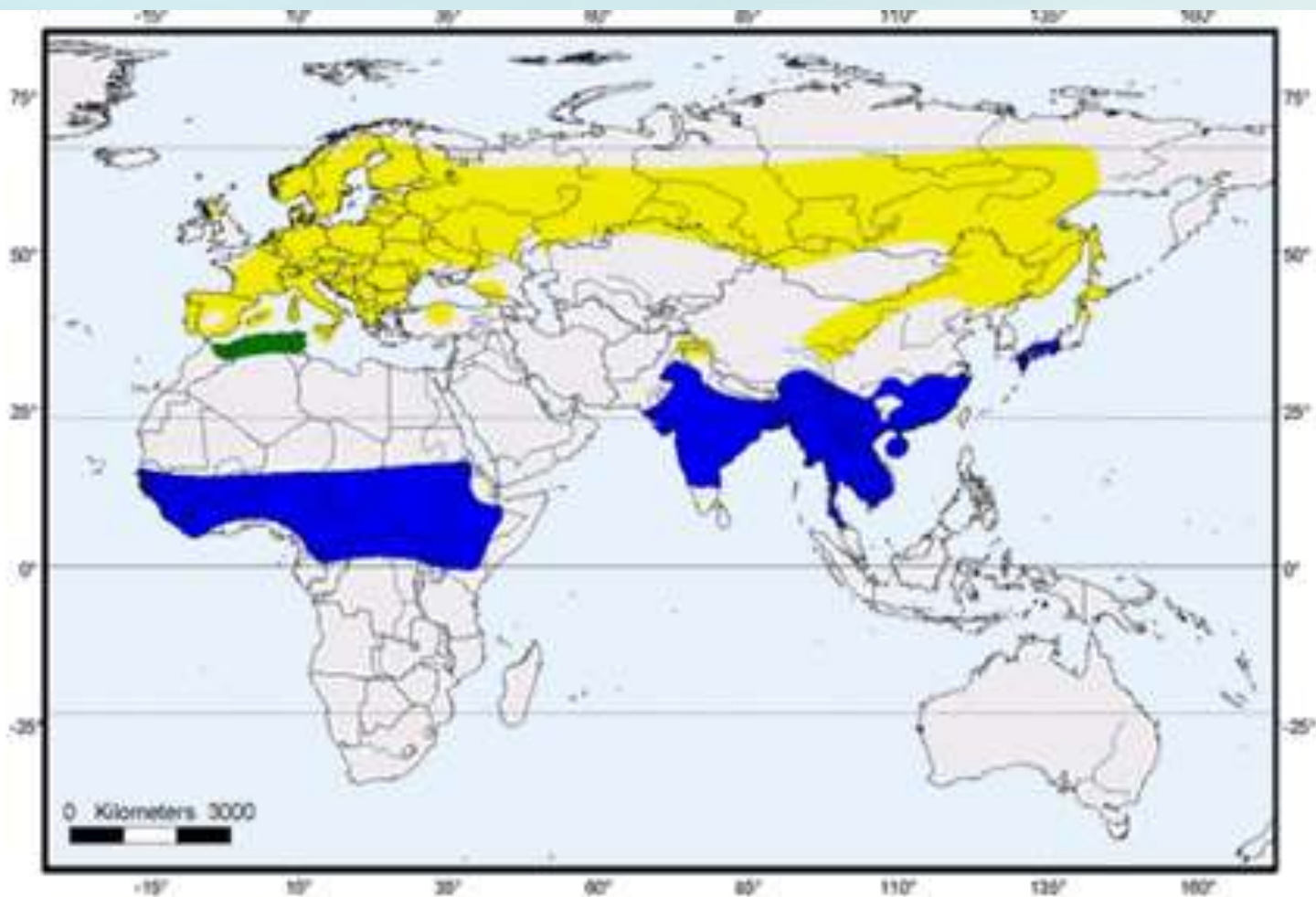

Overwintering

- Voornamelijk in de Sahel
- Laatste jaren ook in Noord Afrika en in Spanje

Twee typen Draaihalzen:

- Langvleugelige en kortvleugelige
 - Langvleugelige overwinteren ten zuiden van Sahel
 - Kortvleugelige in Noord Afrika en Spanje
- In Nederland aangetroffen dieren waarschijnlijk langvleugelige dieren (veelal doortrekkers vanuit Noord-Europa) overwinteren in Sahel

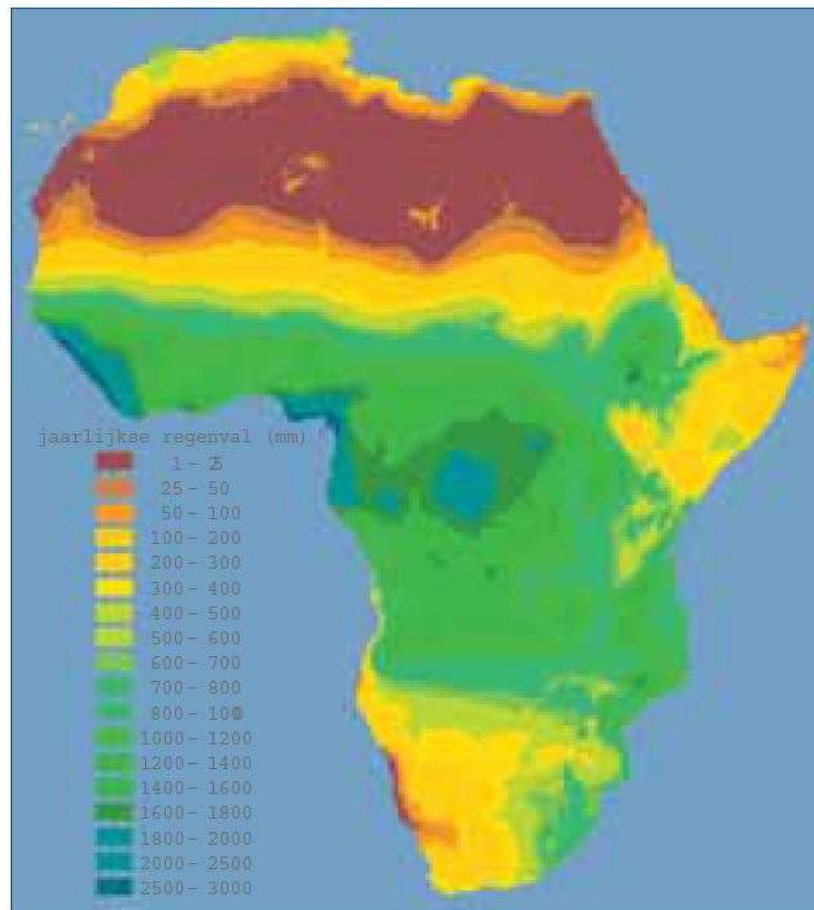
breeding
 feeding, wintering

 all year round

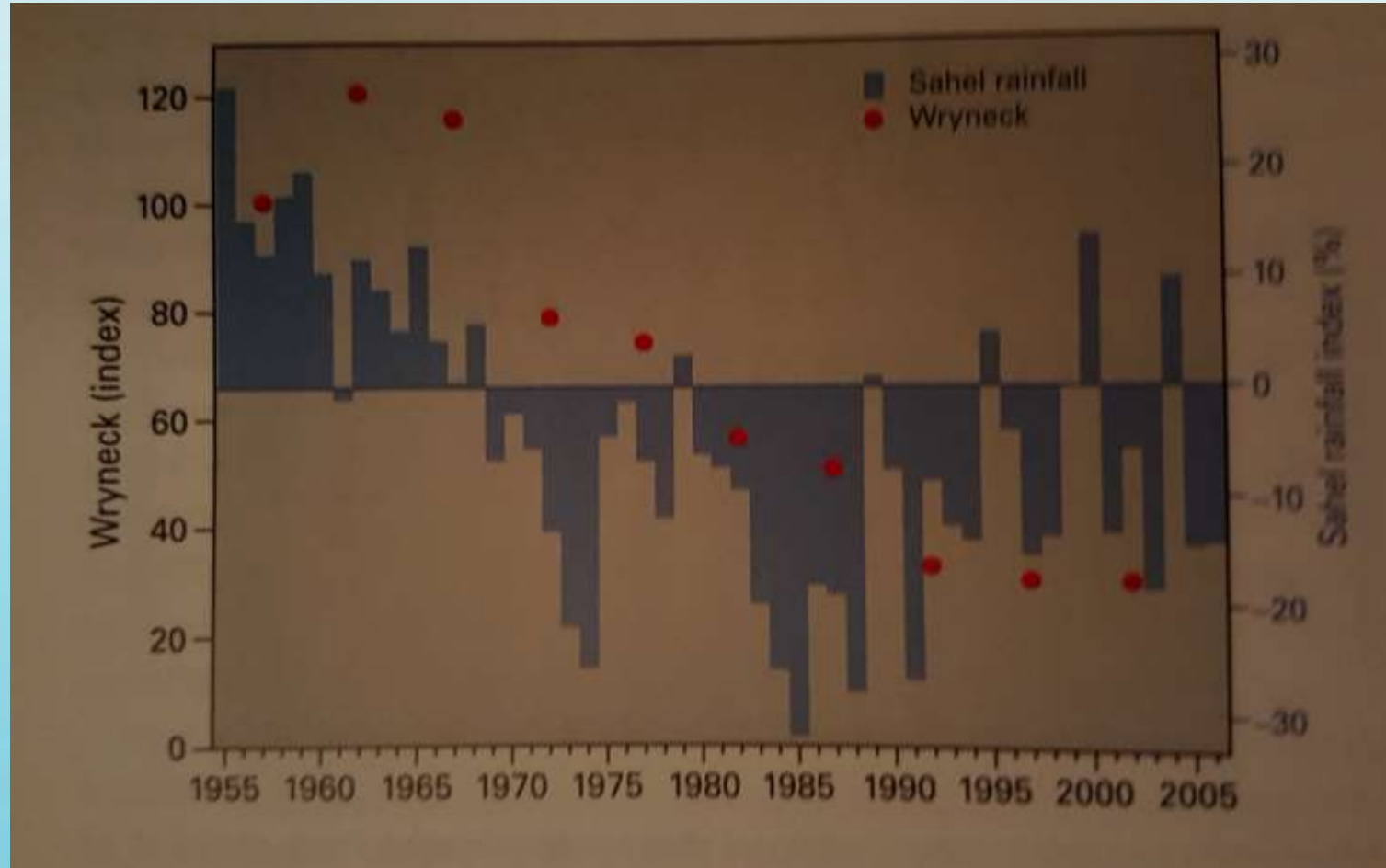
digitised by GROMS, after
 del Hoyo et al. 1991-2002,
 www.hbw.com
 Copyright: BfN - www.groms.de

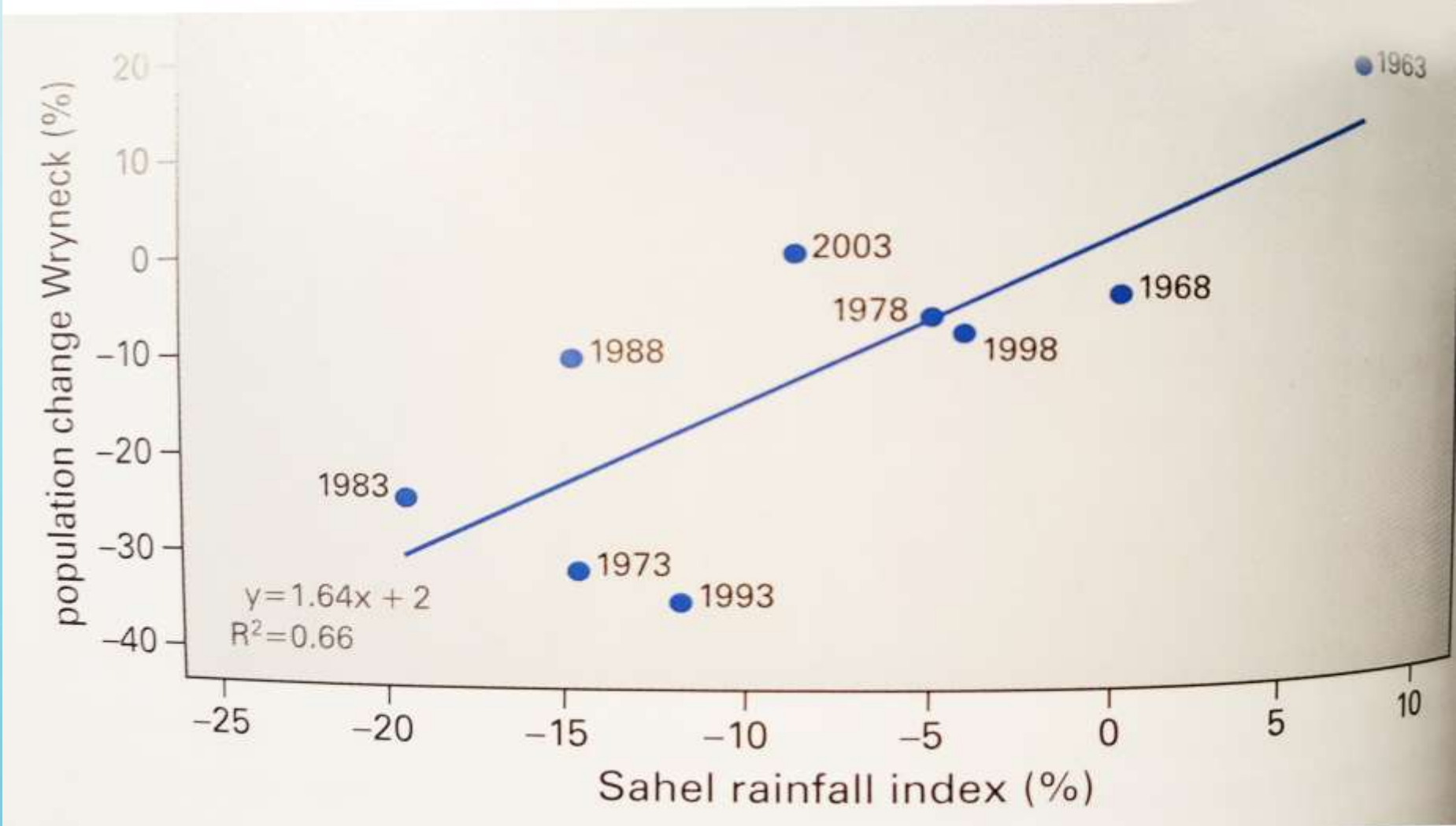
Jynx torquilla

Sahel

Verband regenval in Sahel tov aantallen Draaihals

Knelpunten

Leefgebied en voedsel

- Door stikstofdepositie minder open zand en meer vergrassing
 - Hierdoor bereikbaarheid van mierennesten veel minder.
 - Grootschalige plagingrepen zijn funest voor insecten en dus ook mieren.
- Meer grote aaneengesloten bossen

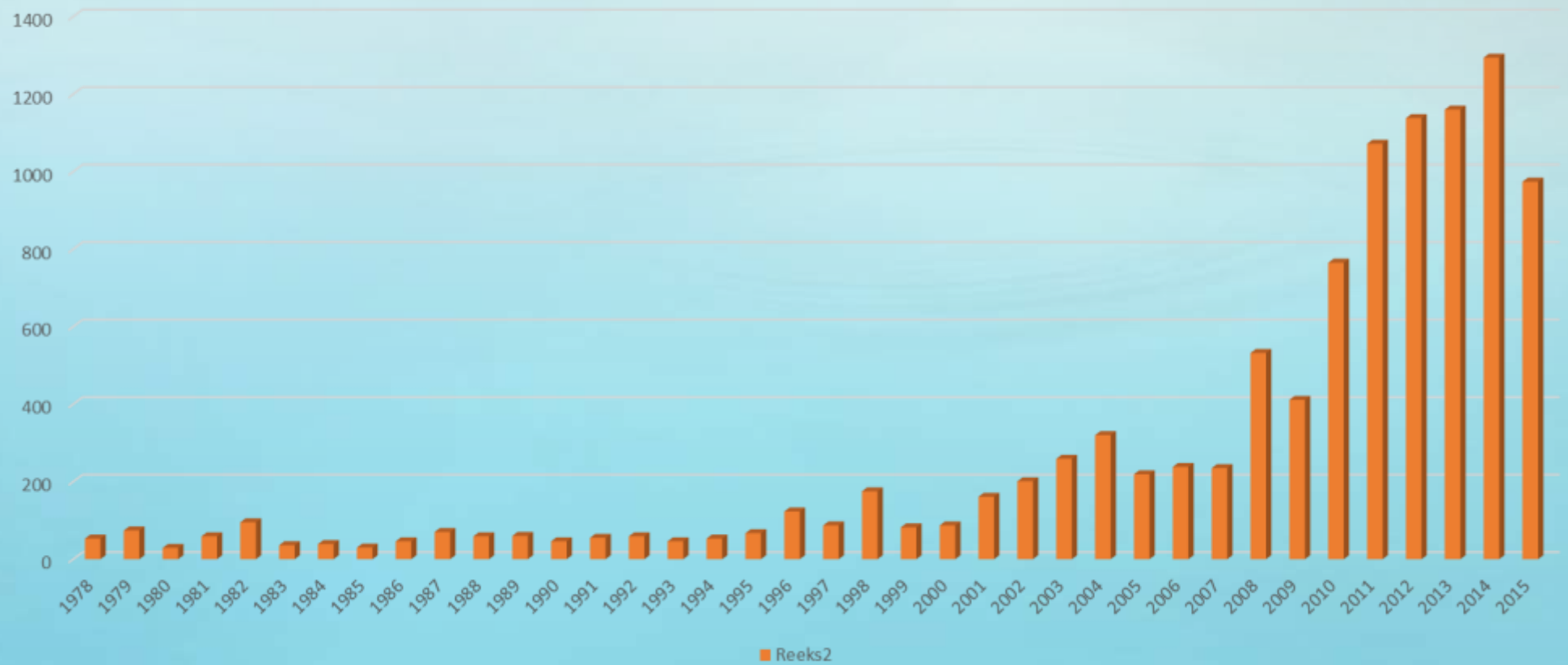
Overwintering

- Verdroging Sahel nog steeds grootste knelpunt

Maar er is nog hoop....

- Grote droogte in de Sahel is minder geworden,
- hierdoor laatste jaren meer Draaihalzen,
- maar nog steeds is niet de stand van de jaren zestig bereikt.

Aantal exemplaren per jaar (bron waarneming.nl)

In 2014 ook nestvondsten

- 3 nestvondsten in Drenthe
- 6 nestvondsten op de Veluwe

7 draaihalzen in nestkast
Veluwe
Bron Sovon

Maar nu de Meinweg

Foto Albert Kleibeuker

Foto Mariet Verbeek

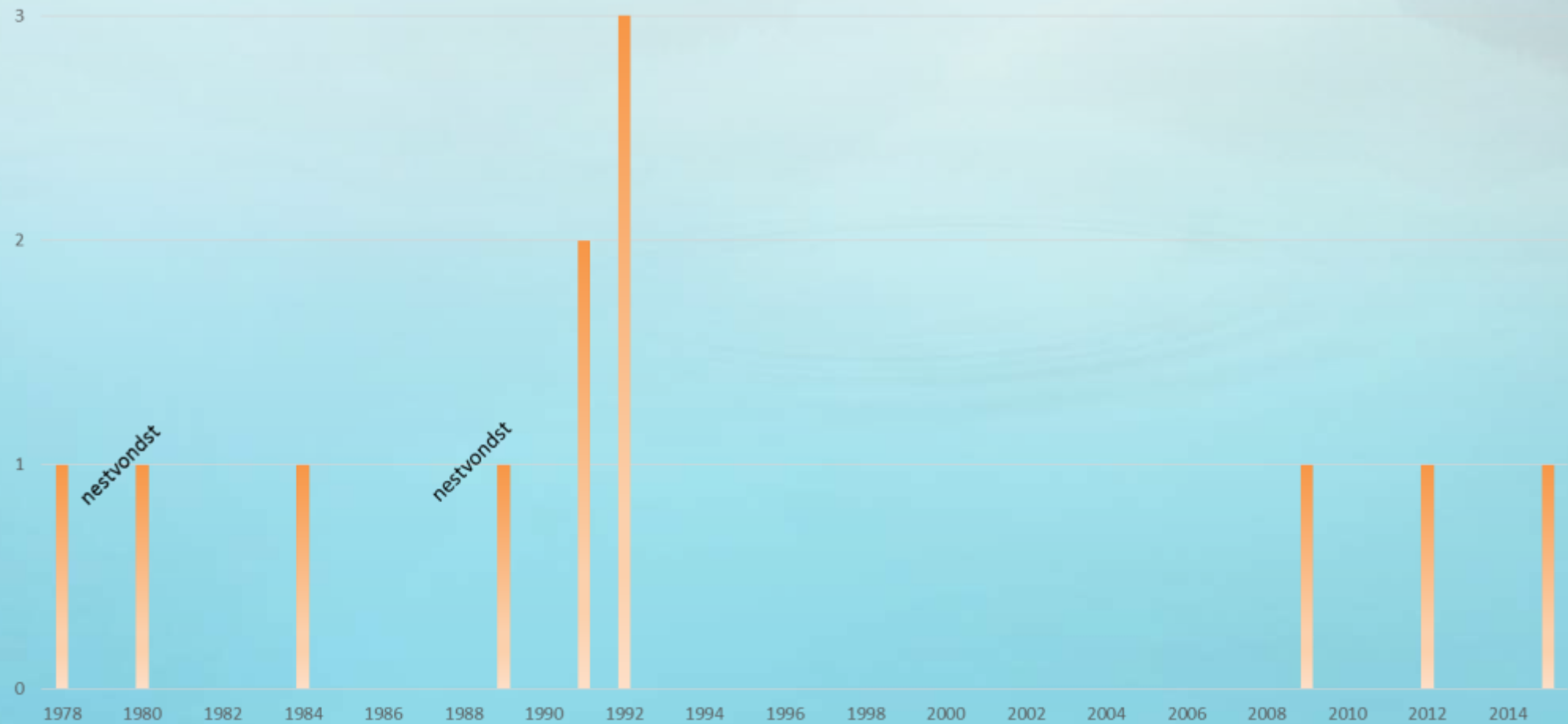
Foto Jan Albers

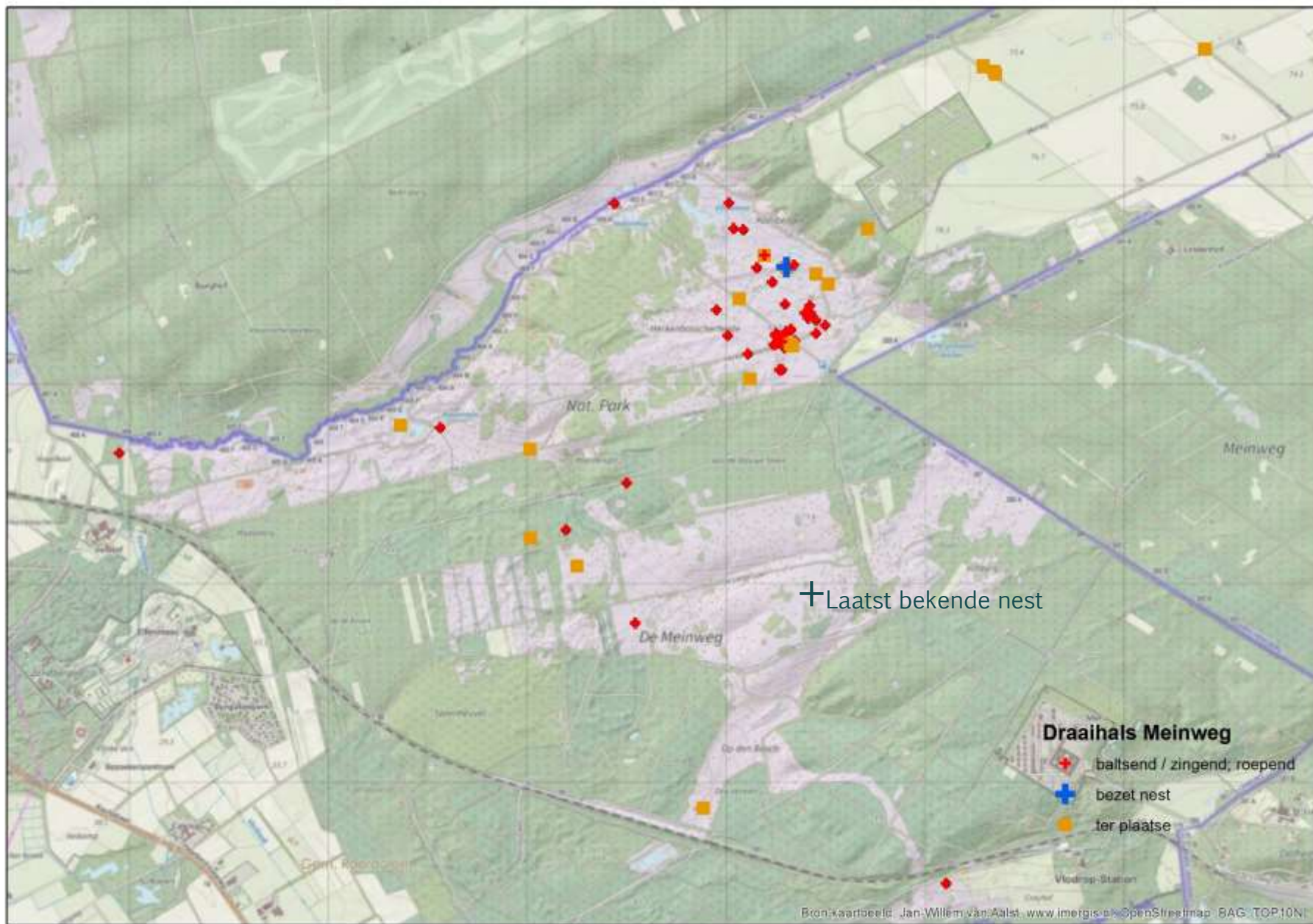
Stand van zaken Meinweg

- Laatste nestvondst in 1989, vogel bij nest op Klifsberg
- Hoogste aantal territoria 3 in 1992
- In 2005, 2009 en 2015 langdurig roepende mannetjes
- In 2009 ook een paartje aangetroffen in een nestholte

- Af en toe doortrekkers, oa Plateau bij de trektelpost

Aantal territoria / roepende mannetjes

Huidig leefgebied Meinweg

Foto Peter Heuts

Foto Peter Heuts

Foto Peter Heuts

Foto Peter Heuts

Mogelijke knelpunten Meinweg

- Vergrassing en dichtgroei van heidevelden waardoor mieren onbereikbaar worden
- Ook massale groei adelaarsvaren in Slenk
- Minder aanbod van geschikte nestholen, vooral in negentiger jaren veel berken gekapt

Gloort er ook hoop voor de Meinweg (kansen)

- Grote droogte in de Sahel is voorbij
- Trend is dat de Sahel steeds natter wordt, door opwarming van de aarde
- Gevolg hiervan: steeds meer waarnemingen, gevolgd door meerdere broedgevallen in Nederland
- En dus ook vaker langdurig roepende dieren op de Meinweg

- Meinweg is aangewezen als Natura 2000 gebied.
 - Draaihals is geen doelsoort, wel Boomleeuwerik en Nachtzwaluw (zelfde biotoop)
- PAS (Programmatische aanpak Stikstof) zorgt voor een vermindering van het stikstof probleem.
- Verbetering van reptielenbiotopen zorgen ook voor meer foerageergebied

Wat kunnen wij doen en wat hebben we al gedaan

2015:

- Ophangen van nestkasten, in 2015 10 stuks
- Voor verbetering reptielenbiotoop worden steeds vaker plekken open gekapt of zandbanen aangelegd. Hierdoor ontstaat ook foerageergebied voor de Draaihals.

Ophangen nestkasten voor Draaihals

4 april 2015

Resultaten nestkasten 2015

- Een roepend dier gedurende bijna twee weken in de buurt van de nestkasten.
- Alle nest kasten waren bewoond:
 - Bonte vliegenvanger
 - Koolmees
 - Pimpelmees

Maar nog geen broedgeval

2016

2016 en verder:

- Nog 10/20 nestkasten ophangen op plekken die vroeger bewoond waren.
- Staatsbosbeheer uitvoeren PAS maatregelen
- Laten staan van dode berken of afzagen op 1,5 m
- Kleinschalige maatregelen om open zand terug te krijgen

2016.....

